প্ৰধান মন্ত্ৰী ফচল বীমা যোজনা

আঁচনিৰ বৈশিষ্টসমূহ

I. ৰাজ্য চৰকাৰসমূহে জাননী জাৰী কৰা অনুসৰি এই আঁচনিখনে সকলো কৃষকক তেঁওলোকৰ শস্যৰ বাবে বীমা কভাৰেজ আগবঢ়ায়

শ্বেয়াৰক্ৰপাৰ আৰু টেনেন্ট কৃষকসকলক অন্তৰ্ভূক্ত কৰি বিজ্ঞপ্তিত স্থানত বিজ্ঞপ্তিত শস্যৰ বীজসমূহ ৰোপণ কৰা সকলো কৃষক কভাৰেজৰ বাবে যোগ্য ।

- ✓ বিজ্ঞপিত/বীমাকৃত শস্যসমূহৰ বাবে কৃষকসকলৰ বীমাযোগ্য সুদ থকা উচিত।
- ✓ অ-ঋণী কৃষকসকলে ৰাজ্যখনত(ৰেকৰ্ড অব ৰাইট (আৰঅআৰ) প্ৰচলিত ভূমি অভিলেখ,ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰমাণপত্ৰ(এলপিচি)ইত্যাদিৰ প্ৰয়োজনীয় নথিভিত্তিক সাক্ষ্যপ্ৰমাণ আৰু/অথবা প্ৰযোজ্য কন্ট্ৰেক/চুক্তিৰ বিৱৰণ/ সম্পৰ্কিত ৰাজ্য চৰকাৰখনৰ দ্বাৰা জাৰী কৰা/অনুমোদিত কৰা আন নথিসমূহ জমা দিয়াৰ প্ৰয়োজন (শ্বেয়াৰক্ৰপাৰ/টেনেণ্ট কৃষকসকলৰ ক্ষেত্ৰত)

a. *বাধ্যতামূলক উপাদানসমূহ*

বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহে (যেনে ঋণী কৃষকসকল) চিজনেল এগ্ৰিকালচাৰেল অপাৰেচনচ(এচএঅ)ঋণ উপলব্ধ কৰা সকলো কৃষকক বিজ্ঞপ্তিত শস্য(সমূহ)ৰ বাবে সামৰি লোৱাতো বাধ্যতামূলক।

আঁচনিখনৰ নীতি অনুসৰি ঋণী কৃষকসকলে বীমা কভাৰেজ নিশ্চিত কৰাতো বাধ্যতামূলক।

- ✓ শস্য যোজনাৰ যিকোনো পৰিৱৰ্তনৰ বিষয়ে কাট অফ তাৰিখৰ পৰা অতি কমেও 30 দিনৰ আগত বেংকক জাননী প্ৰদান কৰা উচিত।
- ✓ এচএলচিচিচি/ৰাজ্য চৰকাৰৰ দ্বাৰা জাননী প্ৰদান কৰা মাত্ৰ এটা পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত বিচ্ছিন্নযুক্ত(কাট অফ) তাৰিখত বীমাৰ প্ৰস্তাৱসমূহ গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

b. *স্বেচ্ছামূলক উপাদান*

অ-ঋণী কৃষক আৰু খেতিয়কসকলৰ যিসকলে পিএমএফবিওয়াই অধীনত যিকোনো বিজ্ঞপ্তিত শস্যৰ বাবে যিকোনো বিজ্ঞপ্তিত বীমা উপলব্ধ কৰিব বিচাৰে তেঁওলোকৰ বাবে আঁচনিখন বৈকল্পিক হ'ব আৰু তেঁওলোকে কাট অফ তাৰিখৰ ভিতৰত তেঁওলোক নিকট বেংকৰ শাখা/পিএচিএচ/ প্ৰাধীকৃত চেনেল পাৰ্টনাৰ/বীমা কোম্পানীৰ বীমা মধ্যস্থতাকাৰীসকলৰ কাষ চাপি বীমাটোৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত ফৰ্মেটত সম্পূৰ্ণৰূপে প্ৰস্তাৱৰ প্ৰ-পত্ৰ পূৰণ কৰি প্ৰয়োজনীয় পৰিমাণৰ প্ৰিমিয়াম ৰাশি তেঁও বীমাযোগ্য কৰাৰ আগ্ৰহ কৰা খেতি /শস্যবিধ কৰাৰ মাটিটুকুৰা (যেনে মালিকীস্বত্ব/ভাড়া/খেতি কৰাৰ অধিকাৰ) প্ৰয়োজনীয় নথিসংক্ৰান্তীয় সাক্ষ্য প্ৰমাণসহ বেংকৰ শাখা/বীমা মধ্যস্থতাকাৰী/চিএচচি কেন্দ্ৰসমূহত জমা দিব পাৰে।

- ✓ কভাৰেজ (আবৃত) কৰাৰ বাবে আকাংক্ষা কৰা কৃষকসকলে নিৰ্বাচিত বেংকত এটা একাউন্ট খোলা/চলোৱা উচিত আৰু প্ৰস্তাৱৰ প্ৰ-পত্ৰখনত বেংক একাউন্টৰ বিৱৰণ প্ৰদান কৰা উচিত।
- ✓ কৃষকসকলে প্ৰস্তাৱটোত তেঁওলোকৰ ভূমি চিনাক্তকৰণ সংখ্যা উল্লেখ কৰা উচিত আৰু কৃষিযোগ্য ভূমিৰ দখল সম্বন্ধিত নথিভিত্তিক সাক্ষ্য প্ৰদান কৰিব লাগে। কৃষকসকলে ভূমিটুকুৰাৰ বাবে বীজ ৰোপণৰ নিশ্চিতকৰণৰ প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰিব লাগে।
- ✓ কৃষকজনে নিশ্চিত কৰা উচিত যে তেঁও এটুকুৰা একক উৎসৰ ভূমিত বিজ্ঞপ্তিত শস্য(সমূহ)ৰ খেতি কৰা/খেতি কৰাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ কৰাৰ বাবে বীমা কভাৰেজ পাইছে। কোনো নকল অথবা দ্বৈত বীমা অনুমোদিত কৰা নহ'ব আৰু এনেধৰণৰ ঘটনাৰ ক্ষেত্ৰত কৃষকজন আবৃত অথবা সামৰণ(কভাৰেজ)ৰ বাবে উপযুক্ত নহ'ব। বীমা কোম্পানীয়ে এনেবোৰ ঘটনাৰ ক্ষেত্ৰত এনেধৰণৰ সকলো দাবী প্ৰত্যাখান কৰে আৰু লগতে প্ৰিমিয়াম ঘূৰাই নিদিয়াৰ অধিকাৰ সংৰক্ষণ কৰে।
- ✓ এনেধৰণৰ কৃষকসকলৰ বাবে কোম্পানীয়ে আইনী ব্যৱস্থা হাতত ল'ব পাৰে।
- ✓ শস্য আঁচনিৰ যিকোনো পৰিৱৰ্তনৰ বিষয়ে বেংকক কাট অফ তাৰিখৰ আগত 2 দিনৰ ভিতৰত জাননী প্ৰদান কৰা উচিত।
- ✓ এচএলচিচিচিআইৰ দ্বাৰা ঘোষণা কৰা এটা পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত কাট অফ তাৰিখত বীমা প্ৰস্তাৱসমূহ গ্ৰহণ কৰা হয়।

II. <u>সামৰি লোৱা শস্যসমূহ</u>

এই আঁচনিখনৰ অধীনত সকলোবোৰ শস্য যেনে খাদ্য আৰু তৈলবীজৰ শস্যসমূহ আৰু বাৰ্ষিক বাণিজ্যিক/উদ্যানশস্য যিবিলাকৰ অতীত ফলনৰ তথ্য উপলব্ধ সেই সকলোবোৰ সামৰি লোৱা হয়। বহুবৰ্ষজীৱি শস্যসমূহৰ কভাৰেজৰ ক্ষেত্ৰত সেই বহুবৰ্ষজীৱি উদ্যানশস্যসমূহ সামৰি ল'ব পাৰি যাৰ ফচল অনুমান কৰাৰ বাবে বাবে মানসম্পন্ন প্ৰণালী উপলব্ধ।

III. <u>আঁচনিখনৰ অধীনত সামৰি লোৱা শংকা আৰু ব্যতিক্ৰমসমূহ</u>

নিৰ্বাচিত নিৰ্দিষ্ট স্থানসমূহ যাক বীমা গোট (ইন্সুৰেন্স ইউনিট) বুলি কোৱা হয়, সেইসমূহৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট ৰাজ্য/কেন্দ্ৰ শাসিত চৰকাৰখনৰ শস্যৰ বীমাৰ বাবে থকা ৰাজ্যিক পৰ্য্যায়ৰ সমন্বিত কমিটিসমূহৰ সিদ্ধান্ত অনুসাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা শস্যসমূহ আৰু নিৰ্দিষ্ট স্থানসমূহৰ ভিত্তিতআঁচনিখন " এৰিয়া এপ্ৰচ" নীতিৰ ভিত্তিত পৰিচালনা কৰা হয়।এই গোটসমূহক বীমা গোট হিচাপে বিজ্ঞপ্তিত কৰা হয় যিবিলাক গাঁও/গাঁও পঞ্চায়ত অথবা আন কোনো অনুৰূপ গোটৰ বাবে প্ৰধান শস্যসমূহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য। আন সকলোবোৰ শস্যৰ বাবে এইটো গাঁও/গাঁও পঞ্চায়ত পৰ্য্যায়ৰ উৰ্দ্ধৰ এটা গোট হ'ব পাৰে।

শস্যসমূহৰ নিম্নলিখিত পৰ্য্যায় আৰু শংকাসমূহৰ বাবে শস্যৰ লোকচানসমূহ আঁচনিখনৰ অধীনত সামৰি লোৱা হ'ব।

a. **বীজ সিচা/ৰোপণ কৰাৰ পৰা বিৰত থকাৰ শংকাসমূহঃ**: বতৰৰ বিৰূপ অৱস্থাসমূহ যেনে বৰষুণৰ অভাৱ অথবা বিৰূপ ঋতুগত পৰিস্থিতিসমূহৰ বাবে এটুকুৰা বিজ্ঞপ্তিত স্থানত সৰহভাগ বীমাকৃত শস্যৰ বীজ সিচা/ৰোপণ কৰাৰ পৰা বিৰত থকাৰ ক্ষেত্ৰত, বীমাকৃত শস্যসমূহৰ বাবে মৌলিক বীমাকৰণৰ 25% লৈকে সুৰক্ষা বীমা দাবী কৰাৰ যোগ্য হ'ব।

b. **প্ৰস্তুত শস্য(বীজ ৰোপণ কৰাৰ পৰা ফচল কটালৈকে) : অ-প্ৰতিৰোধ্য শংকাসমূহ যেনে অনাবৃষ্টি, দুৰ্ভিক্ষ, বানপানী, কীট পতংগ আৰু ৰোগৰ আক্ৰমণ, ভুমিস্খলন, প্ৰাকৃতিক জুই আৰু বিজুলী, ধুমুহা, শিলাবৃষ্টি, চাইক্লন, টাইফুন, টেম্পেষ্ট ,হাৰিকেন আৰু টৰ্ণাডো আদিৰ ফলত ফচল নষ্ট হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত সামৰি লোৱা(কভাৰ কৰা) ৰ বাবে ব্যাপক শংকা বীমা(কমপ্ৰিহেনচিভ ৰিস্ক ইন্সুৰেন্স) প্ৰদান কৰা হয়।**

c. **ফচল কটাৰ পাছৰ লোকচানসমূহ: যিবিলাক শস্য ফচল কটাৰ পাছত পথাৰতে কটা ফচলসমূহ শুকাবৰ বাবে ৰখা হয় সেই শস্যসমূহৰ বাবে শিলাবৃষ্টি পৰা হোৱা বিপত্তি, চাইক্লন, চাইক্লনৰ পৰা হোৱা বৰষুণ আৰু আবতৰীয়া বৰষুণৰ বাবে হোৱা লোকচানসমূহৰ বাবে শস্যসমূহ কটাৰ পৰা মাত্ৰ সৰ্বোচ্চ দুই সপ্তাহৰ এটা সময়ৰ বাবে কভাৰেজ উপলব্ধ।**

শস্য কটাৰ পাছত হোৱা লোকচান, আৰু দেশজুৰি হোৱা স্থানীয় দুৰ্যোগ, চাইক্লন অথবা চাইক্লনৰ পৰা হোৱা বৰষুণ/আবতৰীয়া বৰষুণৰ ফলত মাত্ৰ বিক্ৰীৰ উদ্দেশ্যে শুকুৱাবৰ বাবে পথাৰতে "কাটি শুকাবৰ বাবে ৰখা" অৱস্থাত থকা ফচলসমূহৰ বাবে শস্য কটাৰ পৰা মাত্ৰ সৰ্বোচ্চ দুই সপ্তাহ(14 দিন)ৰ বাবে বীমা কভাৰেজ প্ৰদান কৰা হয় আৰু লোকচানৰ মূল্যায়ন পৃথক পৃথক পামৰ ভিত্তিত পৃথককৈ কৰা হয়।

d. **স্থানীয় দুৰ্যোগসমূহঃ শিলাবৃষ্টি, ভুমিস্খলন, বানপানী, মুষলধাৰ বৰষুণ আৰু বজ্ৰপাতৰ ফলত হোৱা প্ৰাকৃতিক জুই আদি চিনাক্তকৃত প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগসমূহৰ দ্বাৰা বিজ্ঞপ্তিত স্থানৰ ভিন্ন কৃষিপামসমূহ প্ৰভাৱিত কৰাৰ ফলত হোৱা লোকচান/ক্ষতিসমূহ।**

টোকা:যুদ্ধ, নিউক্লীয়েৰ বিপত্তিসমূহ, হিংসাজনিত ক্ষতিসমূহ আৰু আন প্ৰতিৰোধযোগ্য শংকাসমূহৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা লোকচানসমূহ বৰ্হিভূক্ত কৰা হৈছে।

IV. ভিন্ন শস্যসমূহৰ বাবে প্ৰযোজ্য বীমা সুৰক্ষাৰ পৰ্য্যায়

বিজ্ঞপ্তিত গোট অনুসৰি প্ৰযোজ্য বিজ্ঞপ্তিত শস্য আৰু স্থানৰ প্ৰকাৰৰ ভিত্তিত , অনুৰূপ ধৰণৰ উচ্চ,মধ্যমীয়া আৰু নিম্ন পৰ্য্যায়ৰ শংকাৰ বাবে ক্ৰমে 70%, 80% আৰু 90%লৈকে ভিন্ন সুৰক্ষা বীমা পৰ্য্যায়ৰ কভাৰেজ প্ৰদান কৰা হয়।

V. প্ৰিমিয়াম

সকলো খৰিফ খাদ্য আৰু তৈলবীজ শস্যৰ বাবে কৃষকসকলে পৰিশোধ কৰিব লগা সৰ্বোচ্চ প্ৰিমিয়াম হৈছে 2% , ৰবি খাদ্য আৰু তৈলবীজ শস্যৰ বাবে 1.5% , আৰু বাৰ্ষিক বাণিজ্যিক/উদ্যানশস্যৰ বাবে 5% অথবা বীমাংকিত প্ৰিমিয়াম হাৰ যিটো কম হয়।কৃষকসকলৰ দ্বাৰা পৰিশোধ যোগ্য প্ৰিমিয়াম আৰু বীমা শুল্কৰ হাৰৰ মাজ পাৰ্থক্যটো কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্যৰ মাজত সমভাৱে ভাগ কৰা হয়।

- টোকা : ঋণী আৰু অ-ঋণী কৃষকসকলৰ বাবে ৰাজ্য চৰকাৰৰ জাননীৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা অৱস্থা অনুসাৰে নিয়মানুবৰ্তিতাসমূহ প্ৰযোজ্য কৰা হ'ব আৰু কৃষকসকলে ঋতুটোৰ বিশেষ শস্যটোৰ বাবে প্ৰযোজ্য নিৰ্ধাৰিত কাট অফ তাৰিখৰ আগতে পঞ্জীয়ন কৰা প্ৰয়োজনীয়।
- প্ৰাৰম্ভিক ফচল(টিয়আই)টো মানদণ্ডিত ফচল পৰ্য্যায় হ'ব য'ত এটা বীমা গোটৰ অধীনৰ বীমাকৃত কৃষকসকলক সুৰক্ষা বীমা প্ৰদান কৰা হয়।
- বিজ্ঞপ্তিত শস্যৰ আৰম্ভণীৰ শস্য(থ্ৰেচল্ড ইয়াল্ড) হৈছে যোৱা সাত বছৰৰ ভিতৰত উত্তম পাঁচ বছৰৰ উত্তম গড় ফচল গড় শস্যক যাক সেই শস্যৰ ক্ষতিপূৰণ স্তৰৰ দ্বাৰা কৰি পোৱা গুণফল।

VI. দাবীসমূহ নিস্পত্তি কৰাৰ ভিত্তি

দাবীসমূহৰ ধনৰাশি পৰিশোধ , নিম্নলিখিতসমূহ সাপেক্ষে এৰিয়া এপ্ৰোচৰ ভিত্তিত পৰিশোধ কৰা হ'বঃ

a. ৰাজ্যখনে বিজ্ঞপ্তিত বীমা গোটৰ অঞ্চলসমূহৰ বাবে এটা প্ৰয়োজনীয় সংখ্যাৰ ক্ৰপ কাটিং এক্সপেৰিমেন্ট(চিচিই) পৰিচালানা কৰিব লাগে আৰু নিৰ্দিষ্ট বীমা গোট অঞ্চলৰ পৰিশোধযোগ্য দাবীসমূহ গণনা কৰাৰ বাবে ৰাজ্যখনে চিচিই ভিত্তিক ফচলৰ তথ্যসমূহ বীমা কোম্পানীক বিধান দিয়া সময়সীমাৰ ভিতৰত জমা দিব লাগিব।

b. আঁচনিখনৰ নীতি আৰু কাৰ্য্যকৰণৰ নিৰ্দেশনা অনুসৰি ক্ৰপ কাটিং এক্সপেমেন্ট(চিচিই) এটা সম হাৰত প্ৰতিটো গোটৰ স্থান/প্ৰতিটো শস্যৰ বাবে আৰম্ভ কৰা হয়।

- প্ৰাৰম্ভিক ফচল(টিওয়াই)মানদণ্ডিত ফচল পৰ্য্যায় হ'ব য'ত সকলো বীমাকৃত কৃষকসকলৰ ব বিজ্ঞপ্তিত শস্যৰ বাবে এটা বীমা গোটৰ ফচলৰ বাবে বীমা সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা হ'ব বিজ্ঞপ্তিত শস্যৰ আৰম্ভণীৰ শস্য(থ্ৰেচল্ড ইয়াল্ড) হৈছে যোৱা সাত বছৰৰ ভিতৰত উত্তম পাঁচ বছৰৰ উত্তম গড় ফচল গড় শস্যক যাক সেই শস্যৰ ক্ষতিপূৰণ স্তৰৰ দ্বাৰা কৰি পোৱা গুণফল।

c.

প্ৰয়োজনীয় টোকা:

1. কৃষকসকলে আঁচনিখনৰ বাবে তেঁওলোকৰ বেংকৰ শাখাসমূহ, নিকটৱৰ্ত্তী চিএচচি কেন্দ্ৰসমূহ অথবা আইআডিএৰ দ্বাৰা প্ৰাধীকৃত বীমা মধ্যস্থতাকাৰীৰ মাধ্যমত নিজৰ নাম পঞ্জীভূক্ত কৰিব পাৰে।

2. সকলো পঞ্জীয়ন নিজ নিজ ৰাজ্যৰ চৰকাৰৰ জাননী অনুসৰি নিৰ্ধাৰণ কৰা কাট অফ তাৰিখৰ ভিতৰত সম্পূৰ্ণ কৰা প্ৰয়োজনীয় আৰু কৃষকসকলে প্ৰিমিয়ামসমূহ বীমা কোম্পানীয়ে নিৰ্ধাৰণ কৰি দিয়া কাট অফ তাৰিখৰ ভিতৰত বেংক অথবা মধ্যস্থতাকাৰীৰ দ্বাৰা পৰিশোধ কৰিব লাগে।

3. কৃষকসকলে বীজ ৰোপণ কৰিব লগা শস্য সলনি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত, যিকোনো স্থিতিতেই যদি থাকে তেতিয়া পৰিশোধযোগ্য প্ৰিমিয়ামৰ ভিন্নতাসহ, সম্পৰ্কিত গাঁও/ৰাজ্যখনৰ উপ জিলা পৰ্য্যায়ৰ বিষয়াৰ দ্বাৰা ইচু কৰা বীজ ৰোপণৰ প্ৰমাণপত্ৰসহ তেঁওৰ সলনিটোৰ কথা বীমা ক্ৰয় কৰা কাট অফ তাৰিখ অথবা বীজ ৰোপণ কৰাৰ কমেও 2 টা কৰ্মদিনৰ আগত বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান, চেনেল পাৰ্টনাৰ/বীমা মধ্যস্থতাকাৰীৰ যোগেদি অথবা প্ৰত্যক্ষভাৱে বীমা কোম্পানীক জনোৱা উচিত ।পৰিশোধ কৰা প্ৰিমিয়াম যদি আগতে বেছি আছিল , বীমা কোম্পানীয়ে তেতিয়া অতিৰিক্ত ৰাশিটো ঘূৰাই দিব।

4. কভাৰসজ প্ৰাপ্ত কৰগ টেনেন্ট/শ্বেয়াৰ কৃষকসকলে পঞ্জীয়নৰ সময়ত ৰাজ্যখনত(ৰেকৰ্ড অব ৰাইট (আৰঅআৰ) প্ৰচলিত ভূমি অভিলেখ,ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰমাণপত্ৰ(এলপিচি)ইত্যাদিৰ প্ৰয়োজনীয় নথিভিত্তিক সাক্ষ্যপ্ৰমাণ আৰু/অথবা প্ৰযোজ্য কন্ট্ৰেক/চুক্তিৰ বিৱৰণ/ সম্পৰ্কিত ৰাজ্য চৰকাৰখনৰ দ্বাৰা জাৰী কৰা/অনুমোদিত কৰা আন নথিসমূহ জমা দিয়াৰ প্ৰয়োজন।
5. এই আঁচনিখন সেৱা কৰ মুক্ত।